

સંતભગવંત સાહેબજીની
**૬૭ માહાત્મ્યસભર
 વાલી સદા...**

વચનામૃત ગઢડા મધ્ય પ્રકરણ ૨૨ : 'બે સેનાનું, નરનારાયણ પથરાવ્યાનું' ના નિરૂપણ પૂર્વે આશીર્વાચન,
 ૨૯ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૮, બ્રહ્મજ્યોતિ, મોગરી

(ગતાંકથી ચાલુ... આ અંકે પૂર્ણ.)

૧૯૪૭માં ભારત સ્વતંત્ર થયું. જે સરદાર સાહેબના બાપુજીએ શાસ્ત્રીજી મહારાજને પહેલી રાતે પોતાને ઘરે બોલાવ્યા હતા, તે સરદારસાહેબ (વલ્લભભાઈ)ને ત્યારે શાસ્ત્રીજી મહારાજે આશીર્વાદ આપ્યા હતા કે, 'આ તો દિલ્હીનો બાદશાહ થશે.' એ સરદારસાહેબે શાસ્ત્રીજી મહારાજનું કામ કર્યું. સરદારસાહેબે રજવાડાં એકત્રીકરણ કરવાનું કામ શરૂ કર્યું એમાં પહેલાંમાં પહેલું કોઈ રજવાડું લીધું હોય તો એ ભાવનગરનરેશનું. સ્વતંત્ર ભારતનાં બધાં રજવાડાં ભેગાં થઈ ગયાં અને એના જિલ્લા પડ્યા. એમાં ભાવનગર જિલ્લામાં ગઢડા ટાઉન તરીકે સામેલ થયું. એ ભાવનગર જિલ્લાના કલેક્ટર તરીકે એકદમ યુવાન એવા ચૂડાસમાસાહેબ નિમાયા. તેઓ શાસ્ત્રીજી મહારાજના અનન્ય ભક્ત હતા. એમને ખબર હતી કે, સ્વામી ગઢડાની જમીન માટે બહુ પાછળ પડ્યા છે. એટલે ચૂડાસમાસાહેબ શાસ્ત્રીજી મહારાજ પાસે નક્શા લઈને ગયા ને કહ્યું, 'સ્વામી, તમે જગ્યા નક્કી કરો, તમે જેટલી જગ્યા નક્કી કરો એટલી જગ્યા અપાવવી છે.' કલેક્ટરને બધો જ પાવર હોય. ગઢડાની અત્યારની છે એ જગ્યા ઉપર શાસ્ત્રીજી મહારાજે નક્શામાં કુંડાળું કર્યું ને એ જગ્યા ચૂડાસમાસાહેબે બે-ચાર મહિનામાં 'બોચાસણવાસી અક્ષરપુરુષોત્તમ સંસ્થા'ને નામે અપાવી દીધી. ત્યાં ગઢડામાં શાસ્ત્રીજી મહારાજે છેલ્લું મંદિર કર્યું.

તમે જુઓ, આપણે બધા મોટા પુરુષોને ભગવાનનું સ્વરૂપ કહીએ છીએ. ગુણાતીત ભાવને પામેલા સાધુનું જીવંત દર્શન કરાવ્યું ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીને જૂનાગઢ બહુ વહાલું. ચાલીસ વરસ ત્યાં જૂનાગઢ રહ્યા. બધાને જૂનાગઢ લઈ જાય, બધાને જૂનાગઢ બોલાવે. પણ એમણે દેહ ગોંડલમાં છોડ્યો. સામાન્ય સાધુ

હોય તો પોતાનું વહાલું જે સ્થાન હોય ત્યાં જ દેહ છોડવાનું પસંદ કરે, પણ આ સામાન્ય સાધુ નહોતા. મહારાજ સિવાય કશા સાથે બંધાયા નહોતા. પણ મારે આ કામ કરવું છું, આ મને બહુ ગમે છે એવું એક મમત્વ તેઓ ઊભું કરે અને આપણને એમના માટે પ્રેમ છે એટલે એમના એ કામમાં આપણે પણ સમર્પિત થઈએ. જૂનાગઢને ડેવલપ કરવા માટે જે ભક્તો સમર્પિત થયા એ ભક્તો ઉપર ગુણાતીતની કૃપા વરસી તો તેઓ સુખિયા થઈ ગયા. બાકી ગુણાતીત કંઈ સ્થાન સાથે નહોતા બંધાયા, ભગવાન સાથે બંધાયા હતા. સ્થાનને નિમિત્ત બનાવી તેઓએ આપણને ભગવાન સાથે જોડ્યા. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ દેહ છોડ્યો ગોંડલ જઈને. એ સમાધિસ્થાને અક્ષર મંદિર છે.

શાસ્ત્રીજી મહારાજને ગઢડા બહુ વહાલું. આખી જિંદગી શાસ્ત્રીજી મહારાજે કહ્યું કે, 'ગઢડામાં આરસનું મંદિર કરવું છે.' ત્યારે બોચાસણ સંસ્થાનું કોઈ મંદિર આરસનું હતું નહીં. આરસનું મંદિર કરવા માટે ખર્ચ બહુ થાય. અત્યારે આટલા હરિભક્તો છે પણ ત્યારે બેપ્સ સંસ્થામાં એટલા હરિભક્તો પણ નહોતા. મણિકાકાએ મને વાત કરી હતી તે વાત મેં કરી હતી. પૈસાની એટલી બધી ખેંચ કે, બોચાસણનું મંદિર અધૂરું ને સારંગપુરનું મંદિર બનાવવાનું ચાલુ કર્યું. સારંગપુરમાં મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા થઈ પણ મંદિરનું કામ અધૂરું ને ગોંડલ મંદિરનું કામ ઉપાડ્યું. ગોંડલ મંદિરનું કામ થયું-ના થયું ને મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા થઈ, કામ અધૂરું ને અટલાદરા મંદિરનું કામ ઉપાડ્યું. અટલાદરા મંદિરમાં મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા થઈ ને ગઢડા મંદિરનું ઉપાડ્યું. ગઢડાનું મંદિર તો પછી આરસનું કર્યું. ગઢડાના મંદિર માટે આફ્રિકાવાળાને જવાબદારી સોંપી કે, આ મંદિર બનાવવા પૈસા તમારે આપવાના. ગઢડા મંદિર માટે શાસ્ત્રીજી મહારાજે ખૂબ દાખડો કર્યો. પોતે મકરાણા આરસ સિલેક્ટ કરવા જાય, ને ત્યાં રહેતા. ત્યાં આરસની ખાણ

રાખી અને આફ્રિકાથી જી. કે. સ્વામીને બોલાવી ખાણ ઉપર મૂક્યા. એટલું બધું ગઢડાનું મમત્વ બધાને બતાવ્યું એટલે બધાને એમ થાયકે, સ્વામીને ગઢડા મંદિરનું બહુજ છે, એની પાછળજ તેઓ પડ્યા છે.

ત્યારે શાસ્ત્રીજી મહારાજ સારંગપુર રહેતા. ૧૯૫૦, વૈશાખ સુદ દશમે ગઢડા મંદિરની મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા કરવાનું નક્કી કર્યું. આફ્રિકાથી, ઈંગ્લેન્ડથી દેશ-પરદેશના બધા હરિભક્તો મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાનો ઉત્સવ ઊજવવા ગઢડામાં આવી ગયા. ઘણા ભક્તો સારંગપુર રહેતા. શાસ્ત્રીજી મહારાજના અતિ પ્રિય ગઢડા મંદિરની પ્રાણપ્રતિષ્ઠા એટલે આફ્રિકાનો મોટા ભાગનો બધો સમૂહ સપરિવાર આવ્યો - હજારો માણસો આવ્યાં.

વૈશાખ સુદ ચોથે શાસ્ત્રીજી મહારાજે બીમારી ગ્રહણ કરી. તેના આગલા થોડા દિવસ પહેલાં યોગીજી મહારાજને એમણે મુંબઈ નંદાજીને અને બીજાને આમંત્રણ આપવા માટે મોકલ્યા. ત્યારે નંદાજી મિનિસ્ટર હતા. ભારત સ્વતંત્ર થયું હતું, પણ હજુ પ્રજાસત્તાક નહોતું થયું. યોગીજી મહારાજ મુંબઈ હતા, બધો સમૂહ ગઢડામાં હતો અને પ્રમુખ સ્વામી ગઢડામાં મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાની તૈયારી કરતા હતા. શાસ્ત્રીજી મહારાજ થોડા સાજા થયા એટલે એમણે વ્યવસ્થા અને બધું જાણવા પ્રમુખ સ્વામીને બોલાવ્યા. ત્યારે પ્રમુખ સ્વામી કહે, 'સ્વામી ! બધું સરસ ચાલી રહ્યું છે અને મૂર્તિઓ આવી ગઈ છે.' એટલે શાસ્ત્રીજી મહારાજે કહ્યું, 'મારી તબિયત સારી છે એટલે કાલે ગઢડા આવીને મૂર્તિઓની પૂજા કરી જઉં. તમે એની તૈયારી કરો.' પ્રમુખ સ્વામી ગઢડા ગયા અને મૂર્તિઓ ખુલ્લી કરીને પધરાવી. શાસ્ત્રીજી મહારાજ વૈશાખ સુદ ચોથને આગલે દિવસે ગઢડા ગયા. મૂર્તિઓનો અભિષેક કરી, મૂર્તિઓનું પૂજન કરી શાસ્ત્રીજી મહારાજે આરતી ઉતારી. કોઈને કલ્પના જ નહીં કે, શાસ્ત્રીજી મહારાજ શું કરી રહ્યા છે ? પછી શાસ્ત્રીજી મહારાજ બોલ્યા કે, 'હવે હું સારંગપુર જઉં છું, આ મૂર્તિની પ્રાણપ્રતિષ્ઠાની આરતી કરી દીધી, હવે બીજી બધી વિધિ યોગીજી મહારાજ કરશે.' એમ કહીને તેઓ સારંગપુર ગયા. સારંગપુર જઈને બીજે કે ત્રીજે દિવસે તેઓએ થોડા હરિભક્તો-મગનબાપા, વલ્લભભાઈ સાકરિયા, ત્યાગવલ્લભ સ્વામીના બાપુજી;

આવા દશ-પંદર હરિભક્તોને કહ્યું કે, 'તમે રોકાવ.' બાકીના બીજા બધાને સારંગપુરથી તેઓએ ગઢડા રવાના કર્યા કે, 'જાવ, તમે પ્રતિષ્ઠાની સેવામાં પ્રમુખ સ્વામીને મદદ કરો.' એમ બધા સમૂહને તેઓએ ગઢડા મોકલી આપ્યો અને વૈશાખ સુદ ચોથના દિવસે શાસ્ત્રીજી મહારાજે દેહ છોડી દીધો. વૈશાખ સુદ દશમે મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા હતી.

તમે વિચાર કરો! સામાન્ય સાધુ હોય તોય મૃત્યુને પાછું ઠેલે કે, અમારે ત્યાં પ્રસંગ છે તો મારે જવું નથી. આપણાં કમળાબાને તમે જુઓ. તેઓ બ્રહ્મજ્યોતિ પર હતાં. ૧૫મી માર્ચે ધુળેટી હતી. એમને એક સંકલ્પ હતો કે, હું જ્યારે દેહ છોડું ત્યારે જશુ, હસુ, શાંતિભાઈ, અશ્વિનભાઈ - આ ચાર જણા હાજર હોવા જોઈએ અને ધુળેટી પહેલાં દેહ નથી છોડવો. મહારાજને કહે કે, ધુળેટીનો સમયો બગાડવો નથી. શાંતિભાઈ ૧૭મી માર્ચે ઈંગ્લેન્ડ જવાના હતા, વચ્ચે એક જ દિવસ હતો ૧૬મી તારીખ. કમળાબા ૧૪મીએ એમની જાતે હોસ્પિટલમાં દાખલ થઈ ગયાં. જ્યોતિબહેન, બિન્દુબા ને બધાં બહેનોને કહ્યું કે, 'મને હોસ્પિટલ લઈ જાવ. હું બીમાર હોઈશ તો બધાંની દોડાદોડી મારા તરફ હશે.' એટલે તેઓ હોસ્પિટલમાં ગયાં. આપણો ધુળેટીનો સમયો ૧૫મીએ ઉજવાયો. ૧૬મીએ સવારે પપ્પાજીનું અમદાવાદમાં બ્રેઈનટ્યૂમરનું ઓપરેશન હતું એટલે હું અને અશ્વિનભાઈ વહેલી સવારે અમદાવાદ સાલ હોસ્પિટલમાં ગયા. પપ્પાજીને મળ્યા, ઘૂન કરી, પછી અમે નીકળી ગયા. બા આણંદમાં વધારે બીમાર પડ્યાં. રસ્તામાં નડિયાદ આગળ કમળાબાનો ફોન આવ્યો, મને કહે, 'ભાઈ, તું ક્યાં છે?' મેં કહ્યું, 'હું હાઈવે ઉપર છું ને બ્રહ્મજ્યોતિ જઈ છું.' ત્યારે બા કહે, 'ના, બીજે કંઈ જઈશ નહીં અને સીધો હોસ્પિટલ આવ.' હસુ ત્યાં હતો તે હસુ પાસે બાએ ફોન કરાવ્યો. મારે બા સાથે આવી વાત થઈ એટલે રમેશ લોથાર સમજી ગયો. એને બાની તબિયતની ખબર હતી એટલે એણે ૧૦૦-૧૨૫ કિ.મી.ની ઝડપે ગાડી દોડાવી ને થોડી મિનિટોમાં તો આણંદ પંકજભાઈની હોસ્પિટલે લાવીને ઊભી રાખી. મારી સાથે અશ્વિનભાઈ હતા, હસુ ત્યાં જ હતો, શાંતિભાઈ પણ આવી ગયા. અમે

આપણે બંધાવું છે
એક ભગવાનમાં,
જીવન જીવવું છે
એક ભગવાનને અર્થે.

ભગવાન રાજી ના થાય એવો વિચાર આવ્યો,
 ભગવાન રાજી ના થાય એવું ખોલાયું,
 ભગવાન રાજી ના થાય એવું વર્તાયું.
 ત્યારે મુઝાવું નહીં, અંતરમાં રહેલા પ્રભુ તરફ
 દષ્ટિ કરીને એમને ગદ્ગદ કંઠે
 પશ્ચાત્તાપ-પરિતાપ રૂપી પ્રાર્થના કરી લેવી.

ચાર જણા બાના પલંગ આગળ ઊભા રહ્યા ને બાએ દેલ છોડી દીધો. જો એક દિવસ મોડો દેલ છોડ્યો હોત તો શાંતિભાઈ ઈંગ્લેન્ડ હોત.

આમ, ભગવાનની નિષ્ઠાવાળા ભક્તો જો પોતાનું ઈચ્છિત મૃત્યુ કરી શકે છે તો આ તો શાસ્ત્રીજી મહારાજ ! જેમના પ્રતાપે આપણી ઈચ્છા પ્રમાણે મૃત્યુને પાછું ઠેલી શકીએ છીએ તો એવા ગુરુ પોતાનું મૃત્યુ પાછું ના ઠેલી શકે? તેઓ તો તાકાતવાળા-પ્રતાપી પુરુષ હતા. પણ તેઓએ બતાવ્યું કે, ગઢડા મંદિર મારા ભક્તોને, મારા આશ્રિતોને દેલભાવથી પર કરવા માટે, માયા પાર કરવા માટે નિમિત્ત હતું. એની સાથે હું બંધાયો નહોતો, હું મહારાજ સાથે બંધાયો હતો. અને મને-તમને-સર્વને મહારાજમાં જોડવા માટે ગઢડાને પોતે વલાવું બનાવીને નિમિત્ત બનાવ્યું હતું. તો વૈશાખ સુદ ચોથને દિવસે શાસ્ત્રીજી મહારાજે દેલ છોડ્યો. યોગીજી મહારાજને મુંબઈ ખબર આપી એટલે યોગીજી મહારાજ અને નંદાજી મુંબઈથી ચાર્ટર્ડ પ્લેનમાં ભાવનગર ઊતર્યા ને સારંગપુર આવ્યા. બીજા જ દિવસે અગ્નિસંસ્કાર થઈ ગયો. ત્યાં અત્યારે સ્મૃતિમંદિર છે. સોપો પડી ગયો. કારણ કે, છ દિવસ પછી તો મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાનો ઉત્સવ હતો. બધાને એમ હતું કે, મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા કેન્સલ રહેશે. ઘણા ભક્તોએ તો પોટલાં તૈયાર રાખ્યાં કે, ઘરે પાછું જવું પડશે. જૂના મંદિરવાળા કહે, 'જોયું ! ભગવાન રાજી નથી. આટલી બધી મુશ્કેલી આવી છતાં આ બંડિયાઓ સમજતા નથી.'

યોગીજી મહારાજ સાથે મીટિંગ થઈ. બધાને થયું, શું નિર્ણય લેવાય છે ? યોગીબાપા બોલ્યા, 'ભગવાનનું કામ છે, ગુરુએ આરંભેલું કામ છે, તે કદી અટકશે નહીં. મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા દશમના દિવસે થશે, થશે ને થશે.' અને યોગીજી મહારાજે દશમીએ મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા કરી સોપો પાડી દીધો. આવું કોઈ ના કરી શકે. પોતાના વલાવસોયા ગુરુ - 'શાસ્ત્રીજી મહારાજ 'યોગી' કહે, તો મોઢામાં કોળિયો મૂકતો હોઉં તો નીચે મૂકી દઉં, લખતો હોઉં તો પેન મૂકી દઉં, બેઠો હોઉં તો ફટ ઊભો થઈ જઉં.' એવા પોતાના વલાવામાં વલાવા ગુરુશ્રી દેલ છોડે તો શિષ્ય કેટલો શોકમાં જતો રહે ! શિષ્યને તો શોક લાગેને! પણ, તેઓ દેલ સાથે જોડાયેલા નહોતા,

પરમાત્મા સાથે જોડાયેલા હતા. શાસ્ત્રીજી મહારાજમાં રહેલા પરબ્રહ્મના તત્ત્વને રાજી કરવા એમનામાં જોડાયેલા હતા. એટલે ગુરુનું કાર્ય, ગુરુનો સંકલ્પ વહેતો રહે એ અમારું જીવનધ્યેય છે ! એટલે યોગીજી મહારાજે કહ્યું કે, 'શાસ્ત્રીજી મહારાજે જે તારીખ આપી છે, જે દિવસ આપ્યો છે એ દિવસે મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા થશે, થશે ને થશે.' અને યોગીજી મહારાજે મૂર્તિ પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરી.

એવું આ અમદાવાદ નરનારાયણ દેવની ગાદીનું મંદિર થયું. મહારાજ બતાવે છે કે, મંદિરો કરીએ, આશ્રમો, સ્કૂલો, કોલેજો કરીએ, લાખો માણસોને સત્સંગી કરીએ; એ કોઈ સાત્ત્વિકભાવ નથી, એ કોઈ નિર્ગુણભાવ નથી, એ કોઈ અમારો રાગ નથી, એ અમારું ગમતું કાર્ય નથી - પ્રભુનું કાર્ય છે. પ્રભુને સમર્પિત થઈને, પ્રભુની પ્રસન્નતાયે થઈ રહ્યું છે એટલે એમાં જે જે સાથ આપે, જે જે જોડાય, જે જે ગુણ લે એ સૌ કાર્ય સાથે નહીં, ભગવાન સાથે જોડાશે - કાર્ય ખંખેરાઈ જશે. અને એ કેવી રીતે ખંખેરાય છે એ આ 'વચનામૃત'માં સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહે છે. આ સરસ વચનામૃત છે.

નરનારાયણ દેવની ગાદીની મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા થઈ. લાખો માણસો ભેગાં થયાં. મહારાજે પોતાનો પ્રભાવ, પોતાનું ઐશ્વર્ય, પોતાના ભગવાનપણાનું દર્શન કરાવ્યું. સૂબાને રવાના કરીને અંગ્રેજો આવ્યા. અંગ્રેજોએ સામેથી મહારાજને જમીન આપી ને એ જમીન પર પહેલાંમાં પહેલું સ્વામિનારાયણનું મંદિર નરનારાયણ દેવની ગાદીનું થયું. હજારો ને લાખો હરિભક્તો હતા, હજારો સાધુઓ હતા ને ખૂબ મોટો સમૈયો થયો અને ખૂબ બધી વાલવાલ ને બોલબાલા થઈ. ત્યારે મહારાજ એ કદમ ઉદાસ થઈને નીકળી ગયા. જે તલપુર ગયા. જે તલપુરમાં રાત રહીને પછી ઘોળકાની રાણોમાં રહ્યા. પછી એમણે વિચાર કર્યો કે, આ બધું ભગવાનની કૃપાથી, ભગવાનની ઈચ્છાથી ભગવાને જ કર્યું છે. એમ બધું જ્યારે ખંખેરી નાખ્યું કે, આપણે આમાં કાંઈ જ કર્યું નથી, બધું પ્રભુ જ કરી રહ્યા છે. આપણને સમજાવવા એ આવું કહે છે. આ બધું જે કાર્ય થાય છે, સત્સંગ થાય છે, મંદિરો થાય છે

ને આ બધાં જે કાર્યો થાય છે એ ભગવાનના સંકલ્પ અને ભગવાનની ઈચ્છાથી થાય છે. આપણને તો એમાં ભાગ લેવાનું મળ્યું, સેવા કરવાની મળી ! કોઈ લાખોની સેવા કરે, દેહની સેવા કરે, સોનાની સેવા કરે ; પણ આ ભગવાન કરાવે છે, આપણે શું કરવાના હતા ? મહારાજ કહે, એવા ભાવથી કરો તો કોઈ જગ્યાએ બંધાશો નહીં, બધી આસક્તિઓ છૂટતી જશે. આ મંદિરની પ્રવૃત્તિ, સત્સંગની પ્રવૃત્તિ, સત્સંગના વિકાસની પ્રવૃત્તિ, સેવાની પ્રવૃત્તિ; આ બધી પ્રવૃત્તિઓ કરાવીને એમને પોતાની વાહવાલ કરાવવી નહોતી. નહીં તો નરનારાયણ દેવની પ્રતિષ્ઠા વખતે આખા ભારતવર્ષમાં સો પો પડી ગયો હતો કે, ઓહોહો આવું અદ્ભુત કામ ! મહારાજ કહે, એનો અમને ભાર નથી. અમને તો ભગવાનના થઈને જીવન જીવતા સાધુ, ભગવાનને અર્થે સમર્પિત થયેલા ભક્તો સિવાય કાંઈ ભાર નથી. એ લોકો તરફ જ અમારી દ્રષ્ટિ છે.

મને-તમને-સર્વને હઠ, માન, ઈર્ષ્યાના ભાવો, કામ-ક્રોધાદિક દોષ રહિત થઈ ગુણાતીતભાવને પમાડવા - એ સિવાય કોઈ હેતુ એમનો નથી. એ જ એમનું કાર્ય છે અને એ એક હેતુ પાર પાડવા માટે જ આપણી ટેલેન્ટ વપરાય, ટેલેન્ટ વાપરીને આપણે પ્રાપ્ત કરેલું આપણી પાસે છે તે બધું વપરાય ને મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત, અહંકારની ભૂમિકા જે આપણને ભક્તોમાં લગીમળીને કામ નથી કરવા દેતી એના બદલે લગમળી એકમના થઈ ભક્તિ કરતા થઈએ ને પ્રભુને ગમતા થઈએ એ જ એમને કરાવવું છે. અને એ કરવા માટે સ્વામિનારાયણ ભગવાને મંદિરોની, સંતોની, સેવાની પ્રવૃત્તિઓ ઊભી કરી. અને એ પ્રવૃત્તિમાં શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજના સંકલ્પે કાકાજી, પપ્પાજીની કૃપાથી અશ્વિનભાઈ-શાંતિભાઈના સાંનિધ્યમાં અને એમના નેજા હેઠળ આપણે કરી રહ્યા છીએ. એટલે આપણે બંધાવું છે એક ભગવાનમાં, જીવન જીવવું છે એક ભગવાનને અર્થે. એટલે ભજન ગાયું કે, 'શીદને રહીએ કંગાલ રે સંતો, શીદને રહીએ કંગાલ...' ઉદાસીન ના થવું જોઈએ. મોટામાં મોટું સાધુની જો ખામી હોય તો એ કે તેને ઉદાસીનતા આવે. કોઈ દિવસ ઉદાસ ના થવાય. ના કામથી, ના ભક્તોથી, ના પ્રશ્નોથી.

ધણા ઉદાસ થઈ જાય કે, આટલા બધા પ્રશ્નો ? પણ પ્રશ્નો કોણ લાવે છે ? ભગવાન લાવે છે. તો પ્રાર્થના કરોને, ઘમઘમાવીને માળા ફેરવોને ! ભગવાનની સામે બેસીને ધૂન કરોને ! મૂકનાર એ છે તો ટાળનાર પણ એ જ છે, તેમને ઉપાયભૂત કરો. સાધુઓએ તો ગમે એટલાં કામ હોય, પ્રશ્નો આવે પણ ભગવાનને ધૂન, ભજન, પ્રાર્થના કરીને ઉદાસીન નહીં રહેવાનું. એટલે કહું છું કે, અશ્વિનભાઈ, શાંતિભાઈ, રતિભાઈના જીવનને તમે જુઓ ! તેઓ કોઈ દિવસ ઉદાસ થયા છે ? કોઈ દિવસ કામમાં કસર છોડી છે ? કોઈ દિવસ સૂઈ રહ્યા છે ? ગમે એટલા પ્રશ્નો આવ્યા તો કોઈ દિવસ ઢીલા પડીને એમ કહે છે કે, 'મારાથી આ કામ નહિ થાય !' ભગવાનના બળે જીવે એ સાધુ ! પોતાની હોશિયારીથી, પોતાના બળે, પોતાની આવડતથી, પોતાની સમજથી જીવનાર સાધુ એક દિવસ ઢીલો પડશે, પણ ભગવાનના બળે જીવનાર સાધુને અનંત પ્રશ્નો આવશે તોય એમાંથી પાર નીકળશે, ઢીલો નહીં પડે. એટલે સાધુઓએ તો ભગવાનના બળે જીવવાનું, ભગવાનના અર્થે જીવવાનું ને ભગવાનના થઈને જીવવાનું. એટલું જ રાખવાનું કે, મારે મારા માટે જીવવું નથી, મારે પ્રભુને રાજી કરવા માટે જીવવું છે. મારે મારા માટે નથી ખાવું, પ્રભુએ આપેલું આ દેહ સારું રહે, એનાથી સારામાં સારી સેવા થાય. આ દેહને સારું રાખવું એ પણ આપણી પરમ ભક્તિ છે ! એવું નહીં કે દેહને ગમે તેમ ફેંકીને, બગાડીને પાછા પાંચ જણને સેવામાં રોકીએ. આ દેહને સારું રાખવું છે-ભગવાનના અર્થે, અને આ દેહ કરીને ભગવાનનું સુખ લેવું છે. એટલે ખાવું છે, પણ ભગવાન રાજી થાય એટલે. જે પણ પ્રવૃત્તિ કરીએ એ ભગવાનને રાજી કરવા જ કરવી છે. ભગવાન રાજી ના થાય એવાં વિચાર-વાણીને વર્તન થાય ત્યાં અંદર ખડિંગ થવું જોઈએ કે, આ ભગવાન રાજી ના થાય એવો વિચાર આવ્યો, ભગવાન રાજી ના થાય એવું બોલાયું, ભગવાન રાજી ના થાય એવું વર્તાયું. ત્યારે મુઝાવું નહીં, સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ... અંતરદ્રષ્ટિ-અંતરમાં રહેલા પ્રભુ તરફ દ્રષ્ટિ કરીને એમને ગદ્ગદ કંઠે પશ્ચાત્તાપ-પરિતાપ રૂપી પ્રાર્થના કરી

પ્રભુએ મારો સ્વીકાર કર્યો, પ્રભુએ મને સેવા આપી,
પ્રભુએ મને સેવા કરવાનું બળ આપ્યું,
પ્રભુના થઈને જીવન જીવવાનો મને મોકો આપ્યો
તો આ બધું છે, એમને લઈને છે ;
એવા ભાવથી ચાલ્યા જ કરો, ચાલ્યા જ કરો તો
અક્ષરધામરૂપ થઈ જવાય.

એક પ્રભુ સિવાય,
પ્રભુના થઈને જીવન જીવવા સિવાય,
પ્રભુને રાખવા સિવાય અને
પ્રભુના ભક્તોની ભક્તિ કરવા સિવાય
જીવનમાં કશામાં મજા છે જ નહીં.

લેવાની. એ સાધુનું જીવન છે, એ સાધુની સાધના છે. આવી સાધના સાધુએ કરવાની.

પ્રશ્નો ક્યારે આવશે ? રૂમમાં બેસી રહેશો તોય પ્રશ્નો આવશે. કોઈ કહે કે, બહુ પ્રવૃત્તિ કરવાથી કે અહીં જવાથી પ્રશ્નો આવે છે, તો ચાલો પિરામિડમાં જઈને ધ્યાન કરીએ. ત્યાં ચાર-પાંચ મચ્છરાં પેસી જશે તો ધ્યાન પણ નહીં કરવા દે. એટલે કોઈ એવી જગ્યા નથી કે જ્યાં પ્રશ્નો ના આવે. એક વખત ભગવાનની દૃષ્ટિ પડી ગઈ છે, અશ્વિનભાઈ, શાંતિભાઈ જેવા સંતોને વિશે આત્મબુદ્ધિને પ્રીતિ થઈ ગઈ છે તો ડાહ્યા હોઈએ તો વહેલામાં વહેલી તકે એમના રૂપ થઈ જવું, પ્રશ્નોથી પાર નીકળી જવું.

તમે કોલેજમાં દાખલ થયા ને પછી એમ વિચારો કે, આ ત્રણ ત્રણ મહિને પરીક્ષા ? ને પાછી બાર મહિનાની પરીક્ષા તો ઊભી. આટલી બધી પરીક્ષાઓ ? એમ ક્યાં કરવાથી તો બે વરસ વધારે બગડશે ને વધારે પરીક્ષાઓ આવશે. પણ ભલા માણસ ત્રણ વરસમાં બધી પરીક્ષાઓ સડસડાટ પાસ કર તો પરીક્ષાથી પાર ! પછી પરીક્ષા છે ? દેહભાવ છે ત્યાં સુધી પ્રશ્નો છે. દેહભાવથી પર થયા એટલે નો પ્રોબ્લેમ. ૨૦૦ માઈલ સુધી જ વજન છે, ડાયટિંગ કરવાનું છે. ૨૦૦ માઈલની ઉપર જાવ એટલે વેઈટલેસ ! પણ ૨૦૦ માઈલની ઉપર જાવ એટલે ધમધમાવીને ધક્કો વાગે. એની ઝીક ઝીલવી પડે.

તો આપણે બધી પ્રવૃત્તિઓ એ ચાલે છે. પછી તે મંદિરની હોય, સત્સંગની હોય, રસોડાની હોય, કથાવાર્તાની હોય, કથા સાંભળવાની હોય, કથા કરવાની હોય, વાસણ અજવાળવાની હોય કે ટ્રાન્સ્પોર્ટેશનની, ઓફિસની કે કોલેજની હોય; એની પાછળ ભગવાનનો ને સત્પુરુષનો હેતુ એક જ છે કે, આપણને દેહભાવથી પર કરવા છે. એટલે એમાં જે પણ પ્રશ્નો આવે, જે કંઈ પણ થાય તેમાં ભાવફેરમાં પડ્યા વગર, ટીકાટિપ્પણી કર્યા વગર, બીજા કોઈની ભૂલ જોયા વગર, ભગવાન સામે જોઈ ભજન-પ્રાર્થનાથી ચાલ્યા કરો-ચાલ્યા કરો તો બેડો પાર થઈ જાય. કશા સામું જોવાનું નહીં.

મહારાજ આ 'વચનામૃત'માં આ કહે છે કે, આપણે સાધના કરવા નીકળ્યા તો આપણને અનંત પ્રકારના પ્રશ્નો આવે, પણ ભગવાન સામું જોવાનું. ભગવાનને મારે પ્રાપ્ત કરવા છે, ભગવાનના થઈને જીવવું છે ને ભગવાનમય થવું છે તેમ જીવીએ તો એમાંથી પાસ થઈ જઈએ. પછી દેહભાવના કડાકા-ભડાકા થાય તેમાં પણ પાસ થઈએ અને છેલ્લું સ્ટેજ છે વાલવાલ થાય, માન-મોટપ મળે, બધા પૂજનારા મળે, માનનારા મળે, ગુણ ગાનારા મળે અને તમારી આજુબાજુ જેને અલૌકિક ભૂમિકા કહે છે એવી ભૂમિકામાં તમે ખાવ-પીઓ ને જલસા કરો. પણ એમાં ભગવાન ભુલાઈ જાય, પોતે જ ભગવાન થઈ જાય. એ સ્ટેજ બહુ ભયંકર છે. એના સામું નહીં જોવાનું.

'અક્ષરં અહં પ્રગટ પુરુષોત્તમસ્વરૂપસ્ય દાસો ડસ્મિ' આ બધું જે થઈ રહ્યું છે એ મારે લીધે નહિ, પ્રભુને લઈને આ બધું થયું છે. એમને લઈને આ સ્ટેજ પર હું આવ્યો છું. એમને લઈને મારું આ બધું છે. રાજાને લઈને હું રાણી છું, રાજાને ના પરણી હોત તો હું વાઘરણ જ હતી. એમ પ્રભુએ મારો સ્વીકાર કર્યો, પ્રભુએ મને સેવા આપી, પ્રભુએ મને સેવા કરવાનું બળ આપ્યું, પ્રભુના થઈને જીવન જીવવાનો મને મોકો આપ્યો તો આ બધું છે, એમને લઈને છે; એવા ભાવથી ચાલ્યા જ કરો, ચાલ્યા જ કરો તો અક્ષરધામરૂપ થઈ જવાય.

એ સ્ટેજ ઉપર મહારાજને આપણને લઈ જવા છે. એના માટે પ્રવૃત્તિ તો આપશે જ. કંઈક તો કરવું જ પડે. ડૉક્ટર પણ કહે કે, આ દવા આપું છું પણ થોડું ખાજો, નહીં તો દવાઓ ઊંઘી પડશે. એમ ભગવાન કહે, મારે પ્રસન્નતા આપવી છે, પણ કંઈક સેવામાં દેહ વાપરો, આવડત-હોશિયારી વાપરો. તમે આવડત-હોશિયારી વાપરીને ધન-સોનું જે પ્રાપ્ત કર્યું એ ભગવાનને અર્થે સમર્પિત કરો. આ બધું કરો તો તેના ફળ સ્વરૂપે અક્ષરરૂપ થવાની મારી જે દવા છે, એ તમને કારગત થશે, જીવનમાં કામ કરશે.

તો સ્વામિનારાયણ ભગવાન આ 'વચનામૃત' મધ્ય-૨૨માં આપણને કહે છે કે, અમે નરનારાયણ દેવનું મંદિર કર્યું જ નહોતું.

મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાનો સમયો ઊજવ્યો જ નહોતો. લાખો માણસો ભેગાં થયાં જ નહોતાં. અમે તો પ્રભુના દાસ છીએ, સેવક છીએ, એ સિવાય કાંઈ છીએ નહીં. એવી ભૂમિકા પર આવ્યા ત્યારે મહારાજ કહે, મને શાંતિ થઈ. આપણને કહે છે કે, આપણે આવું જીવવાનું છે. લોકો ભૂમ-બરાડા પાડશે. શરૂઆતમાં ગાળો ભાંડશે, ડરાવનારા હશે, પાછા વાલવાલ કરનારા હશે. પણ એ કાંઈ જોવાનું નહીં. એક પ્રભુ સિવાય, પ્રભુના થઈને જીવન જીવવા સિવાય, પ્રભુને રાખવા સિવાય અને પ્રભુના ભક્તોની ભક્તિ કરવા સિવાય જીવનમાં કશામાં મજા છે નહીં.

૭૮-૮૦ વર્ષની ઉંમરે અશ્વિનભાઈ, શાંતિભાઈને કેટલી બધી ભક્તિ ! બધા તેમને 'ગુરુ' કહે, પણ એ કશામાં એમની દૃષ્ટિ પડતી નથી. અલૌકિક ભૂમિકાથી પરની ભૂમિકામાં ગયેલા આ સાધુઓ છે, પણ આપણા ભેગા રહે છે એટલે તેમનો જેવો છે તેવો મહિમા સમજવાનો થોડો અઘરો પડે છે. એ મહિમા જો આપણે સમજીએ તો ભગવાન કહે, જીવનમાં કાંઈ કરવાનું નથી. જેવો છે તેવો મહિમા નથી સમજતા એ કસરને લીધે બધી પ્રવૃત્તિઓમાં આપણને જોડે છે. તો એ કસર ટાળવી છે. એમના મહિમાનો વિચાર કરવો, અલોહો આવા સાધુ મળ્યા ! આવા ભગવાન મળ્યા ! સ્વામિનારાયણ ભગવાન છેક છપૈયામાં પ્રગટ થઈને આપણા માટે આ ઘરતી પર આવ્યા, આવ્યા એટલું જ નહીં, એવા ગુણાતીત સાધુ થકી પ્રગટ રહ્યા, અને એવા સાધુમાં આપણને જોડ્યા. આ કેટલી મોટી કૃપા આપણા માટે ભગવાને કરી છે ! હવે જો આપણે મૂર્ખામી કરીએ, એમનો મહિમા ના સમજીએ, એમને રાજી ના કરીએ, એ રાજી થાય એવું જીવન ના જીવીએ, આપણું ગમતું છોડી ના દઈએ તો આપણા જેવો મૂર્ખ કોઈ નહીં. જમવાનું આપ્યું, પાંચ પકવાન આપ્યાં, અનંત પ્રકારની રસોઈ આપી. સામે થાળી પિરસાઈ એની સોડમ આવે છે, પણ જમીએ નહીં તો આપણે મૂર્ખ કહેવાઈએને ! એટલે જમવાનું. એટલે એમના મહિમામાં તરબોળ રહીને ભક્તિ કર્યા જ કરો. ભગવાનને રાજી કરવાનું શ્રેષ્ઠમાં શ્રેષ્ઠ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ જો આપણી પાસે હોય તો એ આ દેહ છે. કોઈ પ્રકારની કસર છોડ્યા વગર સો ટકા એમની

સેવામાં આ સંતો દેહ વાપરે છે. કેવળ ભગવાન રાજી થાય એ જ એમની મૂર્તિ ! આ મનન-ચિંતવન એ જ એમની ભક્તિ છે ! નથી એમને ખાવાનું જોઈતું, નથી એમને માન જોઈતું, નથી કોઈ ચીજ-વસ્તુ-પદાર્થ જોઈતાં. જે ચીજ-વસ્તુ-પદાર્થ એમની પાસે છે એનો શ્રેષ્ઠમાં શ્રેષ્ઠ ઉપયોગ કરે છે.

ભગતજી મહારાજને ભાવનગરના નરેશ કહ્યું કે, 'તું તારા ભગવાનના વાઘા સીવે છે એવા મારા વાઘા સીવ તો તું કહે એટલા રૂપિયા આપું.' ત્યારે ભગતજી મહારાજ કહે, 'રાજાસાહેબ ! મારા ઠાકોરજીની સેવાના હેતના ટેભા છે. તમારા પૈસાથી તમારા વાઘા માટે એવા હેતના ટેભા હું લાવી નહીં શકું.' આ મંદિરના કાર્યમાં સંતોના, ભક્તોના હેતના ટેભા છે એનાથી કામ થવાનું છે. આટલા બધા ભક્તો હેતથી, પ્રેમથી, ભગવાનને રાજી કરવા માટે સમર્પિત થઈને જે ભક્તિ કરે છે એની સુવાસ થવાની છે. એમાં આપણા પક્ષે ઉદાસ થયા વગર આપણને જે પણ કામ મળ્યું, જે પણ સેવા મળી, તેમાં નાની-મોટી સેવાનો કોઈ તક્ષાવત નથી, પણ સેવા ભાવથી, હેતથી કરીએ. સ્વામિનારાયણ ભગવાન કન્સિડર એ કરે છે. અલોહોભાવે હેતથી તમે સેવા કરો તો કરોડ રૂપિયાનું દાન આપનાર ઉપર છે એટલી જ પ્રસન્નતા ભગવાનની એક રૂપિયાના દાન આપનાર ઉપર પણ ઊતરશે. એક ઈંટ નાખનાર ઉપર પણ ઊતરશે અને લાખો પથ્થર નાખનાર પર પણ ઊતરશે. પ્રેમથી સેવા કરનાર ઉપર ભગવાનની પ્રસન્નતા ઊતરે છે.

આપણે ભગવાનમાં બંધાવું છે. પણ ભગવાનમાં બંધાવા માટે ભગવાનના કાર્યને પોતાનું બનાવવું પડે. પોતાનું માનીને કરીએ તો ભગવાન સાથે વિશેષ બંધાતા જઈશું. મહારાજે આ 'વચનામૃત'માં એ સમજાવ્યું છે કે, કાર્ય કરવાનું, ઉદાસીન નહીં થવાનું. આપણે ઉદાસીન થઈએ એ ભગવાનને ના ગમે, એટલે ઉદાસીન નહીં થવાનું. આવો ભગવાનને રાજી કરવાનો સતત આલોચ રાખીને ભગવાનને માટે કાર્ય કરવાનું. એમાં આડે આવતી વસ્તુઓને ખંખેરવી એ આપણી સાધના !

સહજાનંદ સ્વામી મહારાજની જય !

આપણે ભગવાનમાં બંધાવું છે.
પણ ભગવાનમાં બંધાવા માટે
ભગવાનના કાર્યને પોતાનું બનાવવું પડે.
પોતાનું માનીને કરીએ તો
ભગવાન સાથે વિશેષ બંધાતા જઈશું.

